

Вильчиньски М., Зарэмба М., Соколевич Э., Борowski Я. — Случай родентиоза у кота.

Описали случай естественного заражения кота, у которого после смерти выделили палочки *Yersinia pseudotuberculosis*. Во время болезни наблюдали рвоту, понос, прогрессирующее исхудание, а после 7 дней болезни смерть. Анатомопатологическим вскрытием установили казеозные бугорки в печени, в селезенке и в лимфатических узлах кишечной брыжейки. Из гомогената печени и селезенки выделили грамтрицательные палочки, которые, на основании морфологических, биохимических и серологических свойств, а также чувствительности к специфическому бактериофагу и результатов биологической пробы, определили как *Yersinia pseudotuberculosis* типа I. Авторы полагают, что установление ими родентиоза у кота может указывать на эпидемиологический аспект этого заболевания у людей.

Wilczyński M., Zaremba M., Sokolewicz E., Borowski J. — A case of the disease in the cat due to *Yersinia pseudotuberculosis*.

There has been described the disease in the cat which characterized by vomiting, diarrhoe and progressive emaciation. After seven days the animal died. At necropsy there were found: caseous nodules in the liver, spleen and in lymphnodes of mesointestine. From the homogenate of liver and spleen there were isolated Gram-negative bacteria, that on the strength of morphological, biochemical, and serologic properties, sensitiveness to the specific bacteriophage, and biological test were identified as *Yersinia pseudotuberculosis*, type I. The fact of the occurrence of *Y. pseudotuberculosis* under natural conditions in the cat may point to a new aspect of epidemiology of this disease in man.

TADEUSZ DĄBROWSKI, ROMANA STANIEWSKA, IRENA UCHIMIAK

Badania zwierzyny łownej w kazuistycie ZHW Lublin w latach 1967-1971

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Lublinie
Kierownik: dr T. DĄBROWSKI

Straty spowodowane chorobami zwierząt łownych ze względu na zwiększone zapotrzebowanie rynku wewnętrznego i eksportu wymagają szerszego zainteresowania się tym zagadnieniem. Przykładem korzystnych warunków eksportowych jest np. wartość 1 zajęca żywego, odpowiadająca cenie 8 zajęcy zabitych, wzgl. 30 kg drobiu patroszonego lub 60 kg słoniny (8). Dość liczne doniesienia w piśmiennictwie krajowym dotyczą badań parazytologicznych zajęcy, schorzeń bakteryjnych oraz wścieklizny

zwierzyny łownej w niektórych województwach.

Dubielska (6) wykazała w woj. zielonogórskim u zajęcy dość liczne oocysty kokcydii, *Trichostrongylus retortaeformis*, *Trichuris leporis* i *Cysticercus pisciformis*. W woj. poznańskim, Drygas i Piotrowski (7) u 617 zajęcy opisali dość liczną faunę pasożytniczą przewodu pokarmowego. Wieczorowski (18) w woj. białostockim u 87 zajęcy wykazał 100% inwazję pasożytniczą, przy czym kokcydzie były stwierdza-

Tab. 1. Wyniki badań laboratoryjnych zwierząt łownych pochodzących z woj. lubelskiego (lata 1967—1971)

Rodzaj zwierzęcia	Ilość badanych sztuk	Wścieklizna	Wyniki badań bakteriologicznych						Bad. parazyt. nicie- nie żo- jelit.	Inne przy- czyny śmierci
			gronkowce złociste hemolit.	pastere- loza	rodentioza	kolibakte- rioza	pyobacy- loza	salmon- loza		
Sarny	49	3		4					7	6
Daniele	2									1
Łosie	2									2
Jelenie	1									
Wilki	1								1	1
Dziki	7					2				2
Jenoty	10	8								1
Borsuki	10	4								4
Lisy	205	84	2						19	8
Zajęce	315		20	20	4	5	14	2	248	6
Razem	602	99	22	24	4	7	14	2	275	30

Tab. 2. Wyniki badań parazytologicznych zajęcy z terenu woj. lubelskiego (lata 1967—1971)

Rok	Ilość badanych sztuk	Oocysty kokcydii	Nicienie żoń.-jelitowe			Nicienie płucne	Tasiemce
			Trichostron. retor.	Passalurus ambig.	Trichoceph. sylv.		
1967	86	81	76	5	40	—	1
1968	129	126	117	3	33	25	10
1969	18	15	14	—	6	—	—
1970	10	2	—	—	—	—	—
1971	5	3	—	—	—	2	—
Razem	248	227	207	8	79	27	11
	100%	91,5%	83,4%	3,2%	31,8%	10,9%	4,4%

ne w 77%, *Trichostrongylidae* w 78%, a *Trichocephalus* w 43%. Tropiło (17) u 1440 przebadanych zajęcy stwierdził w 1,3% inwazję motyli, a u 0,7% *Cysticercus pisciformis*.

Schorzenia bakteryjne u zajęcy były tematem prac licznych autorów (1, 3, 5, 10, 11, 13, 15, 16).

Oddzielne zagadnienie stanowi wścieklizna zwierząt wolno żyjących opisana przez Chwaliboga (2) i innych (4, 9, 12, 14).

Przedmiotem niniejszej pracy jest omówienie wyników badań ZHW w Lublinie w latach 1967—1971 obejmujących faunę pasożytniczą zajęcy, wściekliznę zwierząt wolnożyjących i choroby bakteryjne stwierdzone w woj. lubelskim. Zbiorcze opracowanie zebranych danych wydało się celowe, gdyż pozwala zorientować się jakie czynniki powodują najczęściej strat wśród zwierzyny łownej.

Materiał i metody

Materiał stanowiło 602 szt. zwierząt łownych zabitych lub padłych, przysyłanych w całości lub jako wycinki narządów wewnętrznych, przez Koła Łowieckie i lekarzy wet. PZLZ.

W okresie pięcioletnim przebadano 315 zajęcy, 205 lisów, 49 saren, 2 daniela, 2 łosie, 1 jelenia, 1 wilka, 7 dzików, 10 jenotów i 10 borsuków.

Zwierzęta sekcjonowano i wykonywano posiewy bakteriologiczne inkubowane w warunkach tlenowych i beztlenowych. Poza tym każdorazowo płuca i przewód pokarmowy badano parazytologicznie. W badaniach stosowano obowiązujące metody rutynowe. Na ogólną liczbę 315 zajęcy, szczegółowe badania parazytologiczne przeprowadzono u 248 szt.

Tab. 1 obrazuje wyniki badań zwierzyny łownej w kierunku wścieklizny, chorób bakteryjnych i pasożytniczych. Tab. 2 podaje wyniki badań parazytologicznych zajęcy.

Omówienie wyników

Jak wynika z tab. 1 wścieklizna u lisów wystąpiła w 40,9% u jenotów w 80%, u borsuków w 40% i u saren w 6%. U zajęcy wścieklizny nie stwierdzono. Przyczyną śmierci 4 saren i 20 zajęcy była pastereloza, u 2 lisów i 20 zajęcy — zakażenie gronkowcowe, zaś u 2 dzików i 5 zajęcy — kolibakterioza. Grupę 30 zwierząt sta-

nowią te, u których śmierć spowodowana była ranami postrzałowymi, uduszeniem, zatruciami alimentarnymi, głodem, wycieńczeniem względnie innymi czynnikami.

Z innych chorób bakteryjnych występujących u zajęcy wymienić należy pyobacylozę występującą w 4,4%, rodencjozę w 1,2% i salmonelozę w 0,63%.

Inwazja pasożytnicza u zajęcy na terenie woj. lubelskiego występuje w 100%, przy czym kokcydie w 91,5%, *Trichostrongylus retortaeformis* w 83,4%, *Trichocephalus sylvilagi* w 31,8%, nicienie płucne w 10,9%, tasiemce w 4,4% i *Passalurus ambiguus* w 3,2%.

Piśmiennictwo

1. Chwalibóg J., Groniek W.: *Medycyna wet.* 19, 398, 1963.
2. Chwalibóg J.: *Medycyna wet.* 15, 331, 1959.
3. Czarnowski A., Chyliński G.: *Medycyna wet.* 18, 400, 1962.
4. Czarnowski A.: *Medycyna wet.* 4, 298, 1948.
5. Damm J., Notopulos N.: *Medycyna wet.* 24, 475, 1968.
6. Dubielska W.: *Medycyna wet.* 19, 136, 1963.
7. Drygas M., Piotrowski F.: *Acta parasit. pol.* III, 15, 378, 1955.
8. Grzywnowicz S.: *Łowiec Polski* 13, 4, 1964.
9. Hay S.: *Medycyna wet.* 16, 406, 1960.
10. Hay S., Tropiło J.: *Medycyna wet.* 24, 288, 196.
11. Hay S.: *Medycyna wet.* 16, 577, 1960.
12. Mika J.: *Medycyna wet.* 14, 330, 1958.
13. Olszewski A.: *Medycyna wet.* 20, 588, 1964.
14. Serokowa D.: *Medycyna wet.* 18, 588, 1962.
15. Steffen J., Gatuzko J.: *Medycyna wet.* 17, 466, 1961.
16. Stryczek J.: *Medycyna wet.* 23, 668, 1967.
17. Tropiło J.: *Medycyna wet.* 20, 592, 1964.
18. Wieczorowski S.: *Medycyna wet.* 24, 731, 1968.

Adres autora: dr Tadeusz Dąbrowski, Lublin, ul. Słowicza 2.

Домбровский И., Станевска Р., Ухимьяк И. — Исследования промысловых зверей в казуистике Люблинского Заведения Ветеринарной Гигиены в годах 1967—1971.

В течение 5 лет в Люблинском Заведении Ветеринарной Гигиены исследовали 602 шт. промысловых зверей, в том числе 315 зайцев, 205 лисиц, 49 косуль, 2 даниелей, 2 лосей, 1 оленя, 1 волка, 7 кабанов, 10 енотов и 10 бorsуков. Бешенство установили у лисиц в 40,9% и енотов в 80%, у бorsуков в 40% и у косуль в 6%. У других животных бешенства не установили. Причиной смерти 4 косуль и 20 зайцев был пастереллез. Кроме того у зайцев установили колибактериоз, пиобациллез, стафилококкоз, родентиоз и сламонеллез. Паразитологические инвазии у зайцев отметили в 100%, причем ооцисты кокцидий наблюдали в 91,5%, *Trichostrongylus ret.* в 83,4%, *Trichocephalus* в 31,8% нематоды легких в 10,9%, цестоды в 4,4% и *Passalurus amb.* в 3,2%.

Dąbrowski T., Staniewska R., Uchimiak I. — **Examinations of beasts of the chase in the light of casuistics of the Lublin ZHW in 1967—1971.**

In the period of 5 years there have been examined 602 animals including 315 hares, 205 foxes, 49 roe-deers, 2 fallow deers, 2 elks, one stag, one wolf, 7 wild boars, 10 *Nyctereutes procyonoides* and 10 buggers. Rabies was diagnosed in 40.9% of foxes, in 80% of *Nyctereutes procyonoides*, in 40% of badgers and in 6% of roe-deers. Rabies was not found out in other ani-

mals. Four roe-deers and 20 hares died because of haemorrhagic septicaemia. In addition, there were found in hares: colibacteriosis, pyobacillosis, infection due to staphylococci, a disease due to *Yersinia pseudotuberculosis*, and salmonellosis. Parasitic invasion was diagnosed in 100 per cent of hares; oocysts of coccidia were stated in 91.5 per cent, *Trichostrongylus ret.* in 83.4 per cent, *Trichocephalus* in 31.8 per cent, nematodes in 10.9 per cent, tapeworm in 4.4%, and *Passalurus amb.* in 3.2 per cent.

PATOLOGIA I TERAPIA

CZESŁAW KUREK, EUGENIUSZ PREIS

Program zwalczania *mastitis* u krów hodowli wielkostatnej w woj. gdańskim w świetle nowszych poglądów na patogenезę schorzeń wymienia i badań własnych

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gdańsku
Kierownik: dr E. STRZELECKI

Bakteryjne stany zapalne gruczołów mlecznych u krów (*mastitis*) stanowią w krajach o rozwiniętej produkcji hodowlanej i mlecznej poważne zagadnienie ekonomiczne i sanitarno-epidemiologiczne. Straty z tego powodu, wynoszą rocznie w Polsce około 1 mld zł (3, 59), a w woj. gdańskim ocenione zostały na 96 mln zł (14). Planowany wzrost produkcji mleka w latach 1971—75 wynosi 2,7 mld litrów w związku z czym w 1975 r. globalna produkcja surowca mlecznego winna osiągnąć 17,1 mld litrów (49). Jednym z czynników mogących wpłynąć na przekroczenie średniej wydajności jednostkowej, która w 1975 r. winna wynosić 2610 litrów (27, 49) jest zorganizowanie masowej akcji profilaktyki i zwalczania *mastitis* u krów. Mimo zgodnej opinii o jej potrzebie, nie podejmowano dotychczas takiego działania z wyjątkiem woj. poznańskiego (11). Jedną z przyczyn jest nieekonomiczna zależność jaka istnieje pomiędzy producentem mleka a przemysłem mleczarskim wywołana przewagą popytu surowca mlecznego nad jego podażą. Nie bez znaczenia jest również brak dostatecznego zaplecza laboratoryjnego i specjalistycznej kadry służby wet., oraz wysiłków organizacyjnych służb rolnych. W wyniku wieloletnich badań Zakładu Higieny Wet. w Gdańsku nad inwentaryzacją *mastitis*, leczeniem, oceną wartości praktycznej, profilaktyki masowej u krów hodowli wielkostatnej, opracowano program zwalczania *mastitis* z uwzględnieniem nowszego piśmiennictwa.

Higiena środowiska oborowego a *mastitis*

Truizmem byłoby twierdzenie, że brak higieny w oborze wpływa na powstawanie bakteryjnych stanów zapalnych wymienia, bowiem w żadnej dziedzinie zoohigieny nie dochodzi tak szybko do negatywnych skutków jej zaniedbań jak przy powstawaniu *mastitis*. Źródłem drobnoustrojów chorobotwórczych jest przede wszystkim zakażone wymię, zakażona powierzchnia zewnętrzna skóry i okolic ujścia kanałów strzykowych, rany i uszkodzenia powierzchni skóry wymienia, wydzielina zapalna dróg rodnych oraz przetok stawów skokowych (28, 29). Przenoszenie drobnoustrojów następuje z reguły poprzez ręce dojarzy, ściereczki udojowe i kubki udojowe (12). Występowanie gronkowców wywołujących *mastitis* nie jest jak dotychczas sądzono ubikwitarne a związane z powierzchnią powłok zewnętrznych chorego zwierzęcia (38). Najczęściej stwierdza się je na skórze wymienia i okolicy krzyżowej krowy, rzadziej na powierzchni udowej i okolicach *rectum*, a wyjątkowo na skórze klatki piersiowej i głowie. Eliminacja gronkowców z wymienia, powoduje ich zanik poza gruczołem (12). Paciorkowce wywołujące *mastitis* mają również ograniczony okres przeżywalności poza wymieniem i mogą być eliminowane ze środowiska zwierzęcego (7). Stwierdzono również, że beztlenowa flora bakteryjna występująca na skórze wymienia nie jest wykazywana w próbkach pobieranego mleka (5). Potwierdzają to